

تاریخچه و روند کنونی پیوند قلب در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

ضرورت ترویج فرهنگ اهدای عضو برای پیوند قلب

انجام 6 عمل جراحی موفق «پیوند قلب» از جمله دستاوردهای حوزه پزشکی تبریز در یک سال اخیر می باشد که اعضای تیم پزشکی آن معتقدند ادامه کسب موفقیت های بیشتر در این زمینه و نجات جان بیماران فزون تر نیازمند ترویج فرهنگ اهدای عضو در بیماران مرگ مغزی می باشد.

مرکز ملی قلب که بعدها به نام مرکز فوق تخصصی جراحی قلب و عروق شهید مدنی تبریز نامیده شد، در سال 1348 با تلاش و همت پروفیسور عباسقلی دانشور، پدر جراحی نوین قلب ایران، فعالیت خود را آغاز کرد. در پانزدهم آبان 1348 اولین جراحی قلب باز در ایران با تعویض دریچه میترا بر روی خانمی به نام «غزال» در این مرکز با موفقیت به انجام رسید.

به گزارش روابط عمومی مرکز قلب شهید مدنی به نقل از خبرگزاری ایرنا، مرکز آموزشی درمانی قلب شهید مدنی به عنوان بزرگترین و مجهزترین مرکز ارجاع بیماران قلبی و عروقی شمالغرب کشور در طی سالیان اخیر با ارائه انواع خدمات درمانی در راستای ارتقای سلامت جامعه، مامن امن و نقطه امیدی برای بیماران بوده، نقش به سزایی در تربیت و آموزش فوق تخصصی جراحی و داخلی قلب داشته و به عنوان یکی از قطب های مهم آموزشی، تحقیقاتی و درمانی کشور مطرح بوده است.

با تلاش تیم پزشکی بیمارستان شهید مدنی تبریز، عمل پیوند قلب چند سال قبل برای اولین بار در کشور در این مرکز درمانی انجام شد که متأسفانه موفقیت آمیز نبود، اما کادر پزشکی بیمارستان پس از سال ها با یکدیگر هم قسم شدند تا بخش پیوند قلب را به هر شکل ممکن راه اندازی کنند؛ آنان با رویکرد کار تیمی توانستند اولین پیوند قلب را در سال 1397 با موفقیت انجام دهند و به دنبال آن 5 پیوند قلب دیگر نیز در این مرکز درمانی انجام گرفت که نشان از تلاش و همت بالای تمامی پرسنل بیمارستان برای نجات جان بیماران است.

خبرگزاری جمهوری اسلامی مرکز آذربایجان شرقی با درک اهمیت پیوند قلب و ضرورت تقویت مرکز فوق تخصصی جراحی قلب و عروق شهید مدنی تبریز، در میزگردی با حضور جمعی از اعضای تیم پزشکی آن به اهمیت پیوند قلب و دلایل موفقیت این پیوند پس از تجربه تلخ نخستین پرداخته است که مشروح آن در زیر می آید؛

** اقدام سیستماتیک، رمز موفقیت عمل پیوند قلب

استاد بیهوشی و رییس بخش «آی سی یو پیوند» بیمارستان شهید مدنی تبریز با اشاره به پیشرفت های این مرکز در زمینه انجام جراحی های نادر و مختلف از سال 1372 به این سو، گفت: نیاز به انجام پیوند قلب طی این سال ها به دفعات بسیار احساس می شد.

دکتر سهراب نگارگر افزود: 2 مورد پیوند ناموفق قلب در بیمارستان شهید مدنی توسط متخصصان قلب و عروق انجام شد که اولین پیوند در سال 1371 به عنوان نخستین پیوند قلب ایران نام گرفت و متأسفانه به دلیل نبود زیرساخت های کامل ناموفق بود.

وی ادامه داد: در سال 1385 با تلاش مجدد پزشکان متخصص مرکز، دومین پیوند قلب انجام شد که باز منجر به شکست شد. دکتر نگارگر اضافه کرد: از شهریور ماه سال 1393 متخصصان این بیمارستان تصمیم به تشکیل تیمی برای انجام عمل پیوند قلب گرفتند و اولین جلسه گروه در مهرماه سال 1394 تشکیل و اعضای آن باهم همدل و همزبان شدند تا پس از تکمیل زیرساخت ها و داشتن برنامه سیستماتیک پیوند قلب انجام دهند.

وی گفت: همزمان با این تصمیم، گروهی که متشکل از متخصصان قلب و عروق و بیهوشی بودند، یک نفر از اعضای گروه برای آموزش دوره تکمیلی رشته نارسایی و پیوند قلب به مدت 2 سال به تهران اعزام شد.

استاد بیهوشی و رییس بخش «آی سی یو پیوند» بیمارستان شهید مدنی تبریز تاکید کرد: با تشکیل این تیم همگی هم قسم شدیم که هیچ کدام از مسیر علمی و صحیح خارج نشویم و در این مدت نیز تبلیغات برای جذب و شناسایی بیمارانی که نیازمند پیوند قلب بودند، آغاز شد.

وی افزود: بستر بسیار راحتی توسط دانشگاه علوم پزشکی تبریز و بیمارستان شهید مدنی برای فعالیت تیم پیوند قلب فراهم شد و با آماده سازی زیرساخت ها، تجهیزات، وسایل اتاق عمل و آی سی یو حدود 3 سال نیز گرفتن مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طول کشید.

دکتر نگارگر افزود: با آماده شدن زیرساخت ها و فراهم شدن داروها، گروه برای انجام پیوند عمل اعلام آمادگی کرد که گیرنده برای دریافت قلب وجود دارد و توان انجام پیوند عمل نیز در این بیمارستان فراهم است.

وی ادامه داد: سوم خرداد ماه سال 1397 نخستین پیوند قلب با موفقیت انجام گرفت، ولی تمامی اعضای تیم مدت سه شبانه روز که بیمار در آی سی یو بستری بود، خواب نداشتند.

فوق تخصص قلب و عروق نیز گفت: بیماری های قلبی و عروقی شایع ترین علل مرگ و میر در جهان است و براساس نوع

جامعه بین 40 تا 60 درصد مرگ و میرها را بیماری های قلبی و عروقی تشکیل می دهد. دکتر محمد رضا تابان افزود: با توجه به پیشرفت های علم پزشکی، اکنون سکنه های قلبی به روش های جراحی و آنژیوگرافی در حال درمان است و پیوند قلب در برخی موارد از بیماری نارسایی قلبی، به عنوان مرحله آخر درمان مطرح می شود؛ زمانی که هیچ یک از درمان های طبی، جراحی دیگر مفید نبوده و امکان دیگری نیز وجود نداشته باشد. وی در خصوص بکارگیری قلب های مصنوعی برای درمان بیمارهای قلبی عروقی نیز اظهار داشت: هزینه قلب مصنوعی بیش از 3 میلیارد تومان می باشد، این در حالی است که پیوند قلب در مقابل این درمان، ارزان قیمت تر و ارزشمندتر است و طول عمر را بهبود می بخشد.

دکتر تابان با اشاره به اینکه اگر حمایت های دانشگاه علوم پزشکی تبریز و مسوولان بیمارستان نبود شاید موفقیت پیوند قلب در بیمارستان شهید مدنی رخ نمی داد، افزود: دکتر نگارگر به عنوان سرتیم پیوند قلب و مهره اصلی این تیم از جان و دل برای انجام عمل پیوند تلاش کرد، بطوری که برای انجام نخستین عمل، بدون کوچکترین منتهی بسیاری از داروهای مورد نیاز را برای اولین پیوند با هزینه شخصی خارج از سیستم اداری تهیه کرد.

وی ادامه داد: در عمل پیوند کار تیمی بسیار مهم است و تمام کادر بیمارستان از خدمه و پرستار تا پزشکان همگی می توانند در موفقیت عمل تاثیرگذار باشند.

مدیر بیمارستان شهید مدنی تبریز نیز گفت: این مرکز آموزشی و درمانی با بیش از 300 تخت تنها مرکز فوق تخصصی بسیار پیشرفته قلب و عروق شمالغرب کشور است.

سیامک کاشفی مهر افزود: پیوند یکی از موضوعات بسیار مهمی است که ورود به آن علاوه بر تخصص جرات و جسارت می خواهد.

وی با بیان اینکه عمل پیوند نیازمند تیم تخصصی بسیار قوی است، ادامه داد: کار تیمی در عمل پیوند قلب از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

کاشفی مهر اظهار داشت: تیم پیوند قلب گروهی بسیار گسترده بوده و فراتر از کادر درمانی و پزشکان متخصص بیمارستان مدنی است و افرادی به عنوان رابط در تمامی شهرستان ها فعالیت می کنند.

وی اضافه کرد: پیش از این در زمان اهدای اعضای بیمار مرگ مغزی، قلب بیمار به تهران و کبد نیز به شیراز فرستاده می شد، ولی امروز با تلاش کادر درمانی بیمارستان شهید مدنی عمل پیوند قلب در تبریز انجام می شود که اقدام بسیار مهم و بزرگی است.

مدیر بیمارستان شهید مدنی تبریز تاکید کرد: عمل پیوند قلب به شدت برای بیمارستان بار مالی اضافه می کند، ولی با این وجود نجات جان بیمار برای ما بسیار مهم و دارای اهمیت است.

**** مشکلات و موانع پیش روی تیم پیوند قلب**

استاد بیهوشی و رییس بخش «آی سی یو پیوند» بیمارستان شهید مدنی تبریز با بیان اینکه نخستین مشکل در انجام نخستین پیوند قلب، نبود گیرنده بود، گفت: به این منظور با تمهیداتی که انجام دادیم بیماران نیازمند به عمل پیوند را در تبریز و شهرستان ها شناسایی کردیم.

دکتر سهراب نگارگر افزود: فراهم آوری اعضا در مرحله دوم قرار داشت که کادر مجرب دانشگاه علوم پزشکی تبریز با شناسایی بیماران مرگ مغزی و محافظت از ارگان های این بیماران ما را یاری کرد.

وی ادامه داد: به روز کردن تجهیزات بیمارستان و اطلاعات تیم پیوند در مرحله بعدی قرار داشت که این مورد نیز با تلاش تیمی و کمک مسوولان دانشگاه و بیمارستان انجام شد.

دکتر نگارگر اظهار داشت: انجام پیوند قلب، زمینه ساز ارتقای کل سیستم بیمارستان قلب شهید مدنی تبریز شد به طوری که تجهیزات بخش های مختلف از جمله آی سی یو، سی سی یو و آزمایشگاه به روز رسانی شد.

وی ادامه داد: مشکل دیگر پیش رو در عمل پیوند قلب، نبود داروهای مورد نیاز بود، بطوری که حتی برخی داروسازها، داروهای مورد نیاز را نمی شناختند و اطلاعاتی نداشتند، ولی با اقدامات انجام شده اکنون تمام داروخانه ها مجهز شده اند.

سرتیم پیوند عمل قلب تاکید کرد: اکنون دیگر مشکلی در این زمینه وجود ندارد و سیر صعودی ارتقای کیفیت ادامه دارد. فوق تخصص قلب و عروق نیز گفت: پیوند قلب کار تیمی است و بدون آمادگی تیمی و نداشتن چشم انداز امکان موفقیت عمل صفر بود.

دکتر محمدرضا تابان افزود: بعد از عمل پیوند، ایزولاسیون بسیار مهم است و کوچکترین اقدام محل این وضعیت می تواند موفقیت عمل را از بین ببرد.

وی ادامه داد: بعد از اینکه عمل پیوند انجام می شود، بیمار به مدت چند روز در اتاق کاملاً ایزوله قرار می گیرد و تمام کادر درمان و حتی خدمه باید در هنگام ورود به اتاق با دقت کافی و به صورت کاملاً ایزوله شده وارد شوند.

دکتر تابان تاکید کرد: عفونت یک پدیده غیر قابل پیشگیری است و یک عفونت بسیار ساده می تواند منجر به شکست عمل پیوند قلب شود.

مدیر بیمارستان شهید مدنی تبریز نیز گفت: این مرکز تمام اعتبار خود را از پیشرفت هایی که برای بهبود کیفیت زندگی بیماران انجام می شود، کسب می کند.

سیامک کاشفی مهر افزود: چشم امید بیماران قلبی شمالغرب کشور در انجام اعمال جراحی سخت و پیشرفته به بیمارستان

شهید مدنی تبریز است و آنان با آگاهی از توانمندی های این بیمارستان آرامش می یابند که در صورت نیاز این بیمارستان با همه امکانات آماده ارائه خدمت است.

وی ادامه داد: انجام عمل پیوند قلب نیازمند اهدای اعضای بدن بیمار مغزی است و ضروری است در این زمینه بیش از پیش فرهنگ سازی شود.

کاشفی مهر اضافه کرد: با توجه به اقدامات انجام شده، فضای جامعه در حال مهیا شدن برای اهدای عضو است. وی گفت: وقتی عمل پیوند قلب انجام شد و اخبار آن در جامعه منعکس شد، به نظر می رسد خانواده ها تمایل بیشتری به اهدای اعضای بیمار مرگ مغزی خود دارند.

**** انجام 6 عمل پیوند موفق در کمتر از یک سال**

استاد بیهوشی و رییس بخش «آی سی یو پیوند» بیمارستان شهید مدنی تبریز گفت: یکی از مزایای تیم پیوند قلب هم افزایش دانش نسل قدیم و جوان است.

دکتر سهراب نگارگر با اشاره به اینکه مرکز اصلی پیوند قلب در کشور تهران است، ادامه داد: در اولین پیوند قلب در بیمارستان شهید مدنی تبریز، تیمی از تهران حضور داشتند که اظهار کردند تمامی امکانات و تجهیزات کامل و به روز و تیمی بسیار قوی تشکیل شده است.

وی با اشاره به اینکه تاکنون 6 پیوند قلب با موفقیت در این بیمارستان انجام شده، ادامه داد: اولین پیوند قلب در حدود 4 ساعت انجام شد، ولی اکنون مدت زمان عمل به یک و نیم ساعت کاهش یافته است.

دکتر نگارگر اضافه کرد: اکنون تمامی گیرندگان قلب در استان شناسایی شده و تمامی اعضای تیم پیوند هر لحظه در آماده باش کامل هستند که در صورت اهدای عضو بلافاصله وارد عمل شوند.

فوق تخصص قلب و عروق نیز گفت: مرکز اصلی پیوند قلب در کشور تهران است و بعد از آن در شهرهای مشهد، شیراز، اصفهان و یزد این عمل انجام می شد که تبریز اکنون به عنوان ششمین مرکز پیوند قلب کشور فعال است.

دکتر محمدرضا تابان افزود: در 27 اسفند ماه سال گذشته که نزدیک تعطیلات سال نو بود، با اعلام اهدای عضو بیمار مرگ مغزی بلافاصله تمامی تیم پیوند و کادر بیمارستان که حدود 80 نفر بودیم، در بیمارستان حاضر شدیم و عمل پیوند با موفقیت انجام شد.

وی ادامه داد: دهم فروردین ماه امسال نیز با وجود اینکه مردم در تعطیلات نوروزی بودند، تیم پیوند قلب برای انجام اولین پیوند سال جاری دور هم جمع شدند و ششمین پیوند قلب با موفقیت در تبریز انجام شد.

دکتر تابان خاطرنشان کرد: با وجود هزینه بسیار بالای پیوند قلب، هیچ هزینه ای از بیمار گرفته نمی شود و تمامی خدمات ارائه شده حتی بعد از پیوند رایگان می باشد.

وی با تاکید بر ضرورت فرهنگسازی برای اهدای عضو، گفت: از 103 بیمار مرگ مغزی در سال گذشته خانواده 22 بیمار اهدای عضو کردند، این درحالی است که خانواده دیگر بیماران می توانستند با اعلام رضایت خود جان دیگر بیماران را نجات دهند.

فوق تخصص قلب و عروق اظهار داشت: مدت زمان عمل پیوند قلب بسیار مهم است و باید بلافاصله و در عرض کمتر از 4 ساعت پس از اهدا، عضو پیوند شود.

مدیر بیمارستان شهید مدنی تبریز نیز با اشاره به این موضوع که هیچ هزینه ای از بیمار برای عمل پیوند قلب دریافت نمی شود و تمامی خدمات به صورت رایگان ارائه می شود، گفت: وزارت بهداشت بر اساس تعریف منابع قدیمی به مراکز کمک هزینه پرداخت می کند که نصف هزینه های بیمارستان است.

سیامک کاشفی مهر اضافه کرد: ضروری است وزارت بهداشت و درمان با به روز کردن تعرفه ها و حمایت های مالی از مراکز پیوند، زمینه ساز بهبود شرایط ارائه خدمت شود.

وی همچنین با اشاره به افزایش نرخ ارز و ضرورت به روز رسانی تجهیزات، از خیران سلامت درخواست کرد بیش از پیش نسبت به حوزه درمان توجه کنند.

